

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

(Referanse må oppgis)
Vår referanse: 09/01017-3
Arkivkode: X00
Saksbehandler: Børge Benum
Deres referanse:
Dato: 4.6.2009

JUSTISDEPARTEMENTET	
08 JUN 2009	
SAKSNR:	200902904
AVD/KONT/BEH:	LOV/EP/HEA
DOK.NR. 24	ARKIVKODE:

KS' høringsvar til Europakommisjonens foreslåtte endringer i Europaparlamentet og Rådets direktiv 2000/35/EF om bekjempelse av forsinket betaling ved handelstransaksjoner

1. Innledning

Kommisjonens forslag til endringer i ovennevnte direktiv om forsinket betaling er sendt på høring i Norge gjennom Justisdepartementet. Høringsfristen er 5. juni 2009. KS avgir med dette høringsuttalelse.

Kommisjonen mener at forsinket betaling mellom virksomheter, og mellom virksomheter og det offentlige fortsatt er et problem for små og mellomstore virksomheter. Kommisjonen hevder at forsinket betaling utgjør en handelshindring på tvers av landegrensene som truer realiseringen av det indre markedet. Endringsforslagene er en del av Lisboa-strategien og gjennomfører "Small Business Act" (KOM 2008 394). Det er dessuten vist til at rettidig betaling er særlig viktig under finanskrisen i lys av at mange næringsdrivende er i en vanskelig likviditetssituasjon og kan ha begrenset tilgang til kreditt.

For kommunesektoren er det mest inngripende forslaget at kreditor skal ha rett til en kompensasjon på 5 % av kravet (hovedstolen) ved forsinket betaling (30 dager etter forfall). Kompensasjonskravet på 5 % kommer i tillegg til forsinkelsesrenter og dekning av inndrivelsesomkostninger.

2. Nærmere om KS' syn på forslaget om 5 % kompensasjon

Offentlige debitorer skal selvsagt i egen interesse betale sine fakturaer rettidig. I Norge er inntrykket at kommuner og fylkeskommuner som den store hovedregel betaler innen forfall. I likhet med større private virksomheter kan det i enkelte tilfeller ta tid å få en faktura "gjennom systemet" i kommuner og fylkeskommuner.

Kommisjonen hevder at det er "omfattende beviser" på at forsinket betaling i handelstransaksjoner, på tross av direktivet fra 2000 om forsinket betaling, er et problem i EU.

KS har gjennom henvendelse til Council of European Municipalities and Regions (CEMR) i Brussel fått opplyst at så langt CEMR kjenner til ikke er foretatt omfattende systematiske undersøkelser i EU-landene som underbygger denne påstanden. Så langt KS kan se er det heller ikke vedlagt ”omfattende dokumentasjon” på denne påstanden i høringsnotatet.

KS er kjent med at inkassoforetaket Intrum Justitia publiserer årlige undersøkelser av betalingsatferden i noen og tjue europeiske land. Årets undersøkelse ble gjennomført i perioden januar til mars 2009. Den omfatter forbrukere, næringsdrivende og offentlige myndigheter. KS mener at det kan reises spørsmål ved hvor representativ undersøkelsen er i og med at kun 10 % av kundegruppene er offentlige myndigheter. Ifølge undersøkelsen er gjennomsnittlig betalingstid i de 25 landene 57 dager i 2009 (55,5 dager i 2008). Det er store variasjoner mellom landene. Norge ligger helt i ”tetsjiktet” over rettidig betalingspraksis i årets undersøkelse. Nøkkeltallene for Norge gjengis i tabellen nedenfor:

	Forbruker (B-2-C)	Næringsdrivende (B-2-B)	Offentlige myndigheter
Gjennomsnittlig avtalt betalingstid	14	22	26
Gjennomsnittlig betalingstid	23	33	34
Gjennomsnittlig betalingsforsinkelse	9	11	8

Direktivet og endringsforlagene er framsatt med hjemmel i EU-traktatens artikkel 95 (indre marked bestemmelsen). KS mener at det bør reises spørsmål ved om forslaget er i tråd med subsidiaritetsprinsippet. Etter KS’ syn gir direktivet fra 2000 tilstrekkelig kreditorbeskyttelse. Som påpekt i Kommisjonens høringsnotat på s. 4 er problemet at mange private virksomheter ikke benytter muligheten til å kreve forsinkelsesrenter etter någjeldende direktiv. Når private virksomheter ikke benytter seg av mulighetene til å kreve kompensasjon etter dagens regelverk, kan det ikke være riktig å innføre nye og mer omfattende regler. I stedet for å innføre nye diskriminerende regler vil det være en bedre løsning å informere virksomhetene om mulighetene som ligger i dagens regelverk. I tillegg viser undersøkelsen til Intrum Justitia at betalingsatferden er svært ulik i de europeiske landene. I Kommisjonens pressemelding IP/552 av 8. april i år heter det blant annet: *”I lyset av krisen er flere medlemsstater derfor begyndt at søge en løsning på dette problem på nationalt plan”*. Dette viser at det ikke er påkrevet at EU utvider lovgivningen på dette området nå.

Både prinsipielle og retts tekniske hensyn taler imot å ha forskjellige regler ved forsinket betaling beroende på om debitor er privat eller offentlig. Kommisjonen har ikke dokumentert at det er tungtveiende grunner til å innføre ulike regler for private og offentlige debitorer. KS har vanskelig for å se at forslaget innebærer en forenkling av lovgivningen, slik det hevdes i Kommisjonens høringsnotat.

Etter norsk rett er det særlig forsinkelsesrenteloven og inkassoregelverket som skal bidra til å sikre rettidig oppfyllelse av betalingsforpliktelse. KS mener at dette regelverket samlet sett gir debitor insentiver til rettidig betaling. Kreditor har gjennom dette regelverket tilstrekkelig beskyttelse.

3. Betalingsfrist på 30 dager

Det er foreslått at betalingsfristen ved innkjøp til offentlige myndigheter som hovedregel begrenses til maksimalt 30 dager. I en del tilfeller kan dette være en for knapp betalingsfrist. Dette kan for eksempel gjelde bygg- og anleggskontrakter, hvor det kan være behov for

nærmere gjennomgang av hva som er levert av materialer og arbeid. I anbudstilfellene vil tilbydere ha mulighet til å prise kostnaden ved en lengre betalingsfrist. En innføring av en maksimal betalingsfrist på 30 dager vil dessuten gripe inn i prinsippet om avtalefrihet på en uheldig måte. KS mener at en prinsipielt bør være varsom med å uthule dette prinsippet i andre tilfeller enn der forbrukerhensyn gjør seg gjeldende. Virksomhetenes interesser er i rimelig grad ivaretatt gjennom generalklausulen i avtaleloven § 36.

4. Sammenfatning av KS' synspunkter

- Som undersøkelsen fra Intrum Justitia fra mai 2009 indikerer betaler offentlige myndigheter i Norge sine fakturaer rettidig som den store hovedregel.
- I lys av at Kommisjonen selv erkjenner at private virksomheter i dag bare begrenset grad utnytter retten til å kreve forsinkelsesrenter og inndrivelsesomkostninger kan det reises spørsmål ved om de foreslåtte tiltakene er nødvendige, dvs. om endringsforslagene oppfyller "proporsjonalitetsprinsippet". Den omstendighet at de landene som har størst utfordringer knyttet til forsinket betaling har skjerpet nasjonal lovgivning er et ytterligere moment som taler for at det ikke er nødvendig med mer fellesskapslovgivning på dette området nå.
- KS mener at lov om renter ved forsinket betaling og inkassoloven m/forskrifter samlet sett gir debitor tilstrekkelig insentiver til rettidig betaling og kreditor tilstrekkelig beskyttelse mot forsinket betaling.
- Det er prinsipielt og retts teknisk uheldig å innføre regler som forskjellsbehandler private og offentlige debitorer.
- En maksimal betalingsfrist på 30 dager kan gi opphav til praktiske problemer for kommunesektoren. En slik regel er dessuten uheldig fordi den griper inn i avtalefrihetens prinsipp.

Med vennlig hilsen
KS

Arvid Weber Skjærpe
kst. administrerende direktør

Børge Benum
leder KS Advokatene